

Zondag
voor de **Kerk**
in **Armoede**

Zondag 3 maart 2024

Thema: Vrouwen staan op uit armoede

tearfund

Zondag voor de Kerk in Armoede

Tearfund vraagt in 2024 via drie zondagen aandacht voor de kerk in armoede. Op die manier willen we jouw kerk betrekken bij onze broeders en zusters wereldwijd die leven te midden van armoede en die zich inzetten om hun omgeving tot bloei te brengen!

Kerken hebben wereldwijd een geweldige impact op hun omgeving. Dat is wat Tearfund nu al meer dan 50 jaar heeft mogen ervaren. Samen met lokale kerken zetten wij ons in voor een wereld zonder onrecht en armoede. Waar mensen hun eigen waarde en talenten kennen, daar bloeit een hele gemeenschap op!

Daarom organiseren we de Zondag voor de Kerk in Armoede. Op deze dag vragen we jouw aandacht voor de lokale kerk in landen die het meest lijden onder armoede, onrecht, klimaatverandering en natuurrampen, en die in deze omstandigheden omzien naar de mensen in hun omgeving. Ook bieden we inspiratie en concrete handvatten hoe wij in Nederland verantwoordelijkheid kunnen nemen voor onze welvaart en hoe wij onze levensstijl kunnen aanpassen, zodat de gevolgen daarvan niet alleen op de zwakste schouders terecht komen.

De zondagen in 2024 zijn:

- 3 maart
- 26 mei
- 27 oktober

Zondag voor de Kerk in Armoede

3 maart 2024

Thema: Vrouwen staan op uit armoede

Drie keer per jaar staat er een zondag in het teken van kerken in landen die het meest lijden onder armoede, onrecht, klimaatverandering en natuurrampen. Zij zien in deze omstandigheden om naar de mensen in hun omgeving en verspreiden zo Gods liefde.

Het thema op zondag 3 maart is 'Vrouwen staan op uit armoede'. De cultuur waarin de man de belangrijkste plek heeft, heeft in grote mate bijgedragen aan het ontstaan van onderdrukking en onrecht tegen vrouwen. Dit leidt er op veel plekken toe dat vrouwen en hun gezinnen niet in staat zijn om op te staan uit armoede. Tearfund ondersteunt kerken in verschillende landen om dit onrecht aan te pakken.

Zo ondersteunen we een traumacentrum opgericht door Syrische kerken, waar vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld kunnen herstellen en opnieuw naar de toekomst kijken. We geven kerkleiders in Congo een training vanuit de Bijbel over gelijkwaardigheid, zodat gendergerelateerd geweld aangepakt kan worden.

Het zijn slechts twee voorbeelden van manieren waarop vrouwen opstaan uit armoede. Daar hebben niet alleen zij profijt van, maar ook hun gezin en de gemeenschappen waar zij deel van uitmaken.

We nodigen kerken in Nederland uit om mee te doen met de Zondag voor de Kerk in Armoede op 3 maart.

Een ontmoeting die alles veranderde...

Door Debora Suparni

Lees Johannes 4:1-42 (NBV)

Niets nieuws onder de zon

Geweld en onrecht maken vanaf de zondeval deel uit van de menselijke geschiedenis. Het is er sindsdien altijd al geweest en in die zin is er niets nieuws onder de zon. Op 8 maart is het Internationale vrouwendag, en als we spreken over onrecht dan moeten we helaas constateren dat de meeste landen kampen met hetzelfde probleem: vrouwen die discriminatie en onrecht ervaren.

Debora Suparni woont in Salatiga (Centraal-Java, Indonesië) en is moeder van een vijftienjarige zoon. Haar man overleed in 2016. In het dagelijks leven is zij directeur van Yayasan Sion, een organisatie gericht op ontwikkelingssamenwerking dat projecten uitvoert via lokale kerken. Debora traint kerken in Zuidoost-Azië zodat zij zich inzetten om in hun omgeving armoede en het onrecht aan te pakken.

Een cultuur die wordt bepaald door mannen draagt er in grote mate aan bij dat vrouwen als ondergeschikt worden beschouwd. Het veroorzaakt verschillende problemen: ongelijke behandeling en kansen zowel thuis, op het werk als in de bredere gemeenschap waar zij onderdeel van uitmaken, intimidatie en confrontatie met huiselijk geweld. Als we kijken naar bijvoorbeeld de arbeidsmarkt, dan geldt dat er een verschil in salaris is ten opzichte van mannen, evenals beperktere carrièremogelijkheden en tegelijkertijd is daar de verwachting dat zij zorg moeten dragen voor de huishoudelijke taken binnen het gezin. Daarbij geldt ook dat het soms niet eens vanzelfsprekend is dat vrouwen überhaupt toegang hebben tot de arbeidsmarkt. In een context van armoede maakt een ongelijkwaardige cultuur vrouwen nog kwetsbaarder.

Ongelijkwaardige cultuur

Vrouwen die vastzitten in een ongelijkwaardige cultuur is ook te terug te lezen in het verhaal van Jezus' ontmoeting met de Samaritaanse vrouw in Johannes 4. Op weg naar Galilea reisde Jezus door Samaria omdat dit de enige en snelste weg was (vers 3 en 4). Toen Jezus rond het middaguur in de stad Sichar aankwam, was Hij moe en besloot Hij uit te rusten bij de Jakobsbron (vers 5 en 6). Op dat moment kwam er een vrouw die water

wilde halen. Jezus vroeg haar om Hem wat te drinken te geven (vers 7) en in het gesprek dat volgde, zijn er verschillende dingen die de schrijver tussen de regels door over deze vrouw vertelt:

Ten eerste kwam de vrouw rond het middaguur bij de bron, iets wat in die tijd ongebruikelijk was. Normaal gesproken kwamen vrouwen namelijk gezamenlijk (Genesis 24:11; Exodus 2:16) * en gebeurde dat 's morgens of 's avonds (Genesis 24:11). Volgens sommige uitleggers is het mogelijk dat er vanuit haar gemeenschap op de vrouw werd neergekeken vanwege haar reputatie, of omdat ze door de gemeenschap was verstoten (Johannes 4:16-18).

Ten tweede spraken Joden en Samaritanen zelden met elkaar. Sinds de tijd dat er twee koninkrijken waren in Israël waren, zagen de Joden de Samaritanen als politieke rebellen, een groep die je moest vermijden**. Daarom antwoordde de vrouw aan Jezus: "Hoe kunt U, als Jood, mij om drinken vragen? Ik ben immers een Samaritaan?" (vers 9). Hieruit blijkt dat de vrouw zich bewust was van de scheiding tussen beide volken.

Ten derde was het ook een taboe dat een man alleen op een plek met een vrouw alleen sprak. Jezus was alleen omdat Zijn discipelen in de stad eten waren gaan kopen (vers 8)***. Dat dit gesprek ongebruikelijk was, wordt ook zichtbaar in de verbaasde reactie van de discipelen toen ze Jezus met de vrouw zagen praten (vers 27).

Tenslotte werd in het gesprek duidelijk dat de vrouw vijf mannen had gehad en dat ze op dat moment samenwoonde met een man met wie ze niet getrouwd was (vers 18).

Nadat Jezus over haar persoonlijke problemen had gesproken, werd de Samaritaanse vrouw een ander persoon. En dat is kenmerkend: echte verandering is mogelijk wanneer je je zonde herkent, erkent én deze achter je wilt laten.

* Arnold, C. E. (2002). *Zondervan Geïllustreerd Bijbelachtergronden Commentaar Deel 2: Johannes, Handelingen*. (43). Grand Rapids, MI: Zondervan.

** Carson, DA (1991). *Het evangelie volgens Johannes (216)*. Leicester, Engeland; Grand Rapids, Michigan: Inter-Varsity Pers; W.B. Eerdmans.

*** Kysar, R. (1986). *John. Augsburgs commentaar op het Nieuwe Testament (63)*. Minneapolis, MN: De Uitgeverij van Augsburg.

Een complete verandering

De ontmoeting met Jezus was een moment dat het leven van de vrouw totaal op de kop zette. In eerste instantie kwam Jezus om uit te rusten en vroeg Hij haar wat te drinken, maar het werd een gesprek over de kernzaken van het leven. De Samaritaanse vrouw beseftte dat de persoon met wie ze in gesprek was, geen gewoon mens was, maar een profeet (vers 19). Jezus openbaarde zich als de Messias die was gekomen om Zijn waarheid te verkondigen (vers 25 en 26). De ontmoeting werd een complete verandering die ervoor zorgde dat de geestelijke dorst van de vrouw werd gelest.

De vrouw vertoonde zich liever niet in grote menigten en viel buiten de gemeenschap viel, maar na de ontmoeting durfde ze te getuigen te midden van de mensen in haar stad (vers 28, 29 en 39).

De verbazing van de discipelen (vers 27) laat zoals gezegd iets zien van de manier waarop Joden naar Samaritanen keken. Jezus doorbrak dit taboe door Zijn ontmoeting en gesprek met de Samaritaanse vrouw. Het liet een nieuwe manier van kijken en denken zien in een samenleving dat te maken had met religieuze en etnische verschillen. En een samenleving waarin de vrouw als ondergeschikt aan de man werd gezien. Jezus opende de deur naar een nieuwe wereld die inclusiever was voor iedereen ongeacht ras, etniciteit, geslacht en sociale klasse.

Het verhaal van Yepina

Onderdrukking is ook waar Yepina Mutaun uit Indonesië mee te maken had. Deze vrouw leed onder het huiselijk geweld dat haar man haar aandeed. De reden: ze had het leven geschonken aan drie meisjes en in de cultuur in de regio van Papoea (waar ze woont) is het hebben van zonen een erekwestie voor de familie. Dochters telden niet mee en haar man gaf Yepina de schuld voor het feit dat er geen mannelijke nakomelingen waren. Haar man was extra hard voor haar en mishandelde haar zowel verbaal als fysiek. Zodra hij thuiskwam van werk, begon bij Yepina de angst voor wat hij haar mogelijk zou kunnen aandoen. Ze raakte getraumatiseerd. Het gedrag van haar man en de angst werden haar uiteindelijk te veel en ze besloot haar situatie te ontvluchten en een stap richting een echtscheiding te zetten.

Na de scheiding namen de problemen echter niet af. Haar omgeving beschouwde Yepina als een slechte, onverantwoordelijke echtgenote die het niet verdiende om deel uit te maken van zowel de samenleving als de kerk. Ze werd gezien als een zondares en men dwong haar het dorp te verlaten. Dit deed zij; haar dochters liet ze achter bij haar ouders. Ze verhuisde en trok in bij een familielid. Om te zorgen dat ze in ieder geval te eten had, nam ze

een baantje als dienstbode. Het was hard werken, en dat viel haar zwaar. Yepina was geregeld ziek.

God bracht echter op een bijzondere manier verandering. Zendelinge Sue Trenier kwam in contact met haar en na verloop van tijd ontdekte Sue dat Yepina een opleiding had gedaan voor verloskundige en eigenlijk prima gekwalificeerd was om medicijnen en injecties uit te delen. Toen Sue voor een project een half jaar weg moest, vroeg zij Yepina om tijdens haar afwezigheid één patiënt te behandelen. Yepina aarzelde omdat ze bang was dat deze patiënt haar niet vertrouwde vanwege het feit dat zij een gescheiden vrouw was. Toch deed ze het. Toen Sue Trenier weer terugkwam, zag ze dat het goed ging met de patiënt. Voor haar aanleiding om Yepina te stimuleren om een baan aan te nemen bij een gezondheidsinstelling. Dat deed Yepina en ze werd aangenomen. Op haar nieuwe werk raakte zij als snel bekend als een zeer goede, eerlijke en arde werker. Het leidde tot een promotie naar teamleider. Haar mannelijke collega's waren jaloers en ze vertrouwden Yepina. Ze had haar man immers verlaten. Ze vonden bovendien dat ze als vrouw sowieso geen teamleider mocht zijn.

Hoewel het leven van Yepina veranderd was, kwam de echte verandering door haar deelname aan een bijbelstudieprogramma. Ze ontdekte Gods waarheid over haar leven. Ze leerde door Zijn ogen naar zichzelf te kijken en dit bracht herstel. Ze ontdekte dat hoewel man en vrouw verschillend zijn, er gelijkwaardigheid is en dat zij niet als vrouw ondergeschikt is aan de man.

Yepina groeide in haar geloof, ze leerde God steeds beter kennen en leerde ook om mensen te vergeven die haar pijn hadden gedaan. Yepina kreeg ook de mogelijkheid om haar werkzaamheden te vervolgen in een groter gebied. Ze ervaart daarbij Gods zegen en leiding in haar leven; ze voelt zich gesterkt door Zijn aanwezigheid.

Tegenwoordig werkt Yepina in de begeleiding van vrouwen die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld. Door haar eigen verhaal met hen te delen, deelt ze ook van de hoop en liefde die ze van God heeft ontvangen.

De ontmoeting met Jezus veranderde het leven van Yepina.

De kerk in armoede

Vandaag staan we stil bij de kerk in landen die het meest lijden onder armoede, onrecht, klimaatverandering en natuurrampen. Een initiatief van Tearfund, een organisatie gericht op ontwikkelingssamenwerking en die armoede en onrecht aanpakken via de lokale kerk. De lokale die in uitdagende omstandigheden omziet naar de mensen in hun omgeving en zo

Gods liefde verspreiden. Via de lokale kerk wordt ook het onrecht aangepakt dat vrouwen wordt aangedaan.

We kunnen in Nederland veel leren van deze aanpak. De kerk staat er bij ons in de media soms wat negatief op, maar als je inzoomt op de plaatselijke kerk dan valt op hoeveel impact een lokale kerk op haar eigen omgeving heeft. Natuurlijk omdat ze haar gemeenteleden inspireert, maar hopelijk ook omdat de buurt het als positief ervaart dat de kerk er is: het gebouw kan voor meerdere doeleinden ingezet worden en als gemeenteleden kun je actief betrokken zijn in hun eigen omgeving.

Tot slot

De cultuur waarin de man dominant is en de vrouw ondergeschikt, heeft in grote mate bijgedragen aan het ontstaan van gewelddadigheden tegen en onderdrukking van vrouwen. We zagen het bij de Samaritaanse vrouw en we zagen het bij Yepina. Het aanpakken van deze ongelijkwaardigheid en dit onrecht doet een appel op ons allen. Een appel om ruimte te bieden aan de ander om hun door God gegeven gaven en talenten als mens te ontwikkelen. De zondag voor de kerk in armoede is voor mensen die naamloos, kwetsbaar en weerloos door het leven gaan. Dat zij tot bloei mogen komen, en eenieder op die manier zichtbaar maakt wie God is en op die manier Zijn liefde en hoop verspreiden.

Ik sluit deze overdenking af met de woorden uit Romeinen 12:2, daar staat:

U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en Hem welgevallig is.

Laten we met elkaar luisteren naar het prachtige lied: Voor mensen die naamloos.

**Lied 647: Voor mensen die naamloos - Elbert Smelt | Petrus in het land
(<https://www.youtube.com/watch?v=Xw5WQwxYNGc>)**

“Voor mensen die naamloos, kwetsbaar en weerloos door het leven gaan, ontwaakt hier nieuw leven, wordt kracht gegeven: wij krijgen een naam.”

Wat neem jij vanmorgen mee naar huis? Hoe kun jij de vrouwen die te maken hebben met onrecht een hart onder de riem steken?

Amen!

Liedsuggesties

Liederen die passend zijn bij deze overdenking:

1. U maakt ons een (Opwekking 194)
2. Ik val niet uit Zijn hand (Opwekking 727)

Dankpunten

- Dank voor het herstel wat Tearfund ziet ontstaan in de levens van vrouwen op de projecten: veiliger leefomgeving, grotere weerbaarheid.
- Dank God dat dit ontstaat door de Geest die in deze vrouwen werkt en niet door eigen kracht, daardoor is het herstel blijvend.
- Dank God dat er meer zicht komt op deze vorm van onrecht en dat er ook meer oog voor is.

Gebedspunten

- Vraag God om dit werk van Tearfund te zegenen, zodat het veel vrucht draagt. Ook zegen op het gebied van financiën en capaciteit (mensen die mee willen werken).
- Vraag God wat jij zou kunnen doen in jouw eigen omgeving: vraag hem om in contact te komen met mensen die in een onveilige (thuis)situatie zitten, zodat er een omkeer in de situatie komt.
- Vraag God om moed als jijzelf in een onveilige (thuis)situatie zit, zodat je om durft hulp te vragen. Zodat je door de kracht van Zijn Geest op kunt staan uit onrecht.

Kringmateriaal

Lees nogmaals het verhaal in Johannes 4. Bespreek vervolgens onderstaande vragen:

1. Wat spreekt je aan nu je de leesprek hebt gehoord of gelezen?
2. Onze cultuur is heel anders dan die in de tijd van de Samaritaanse vrouw. Vrouwen kennen veel minder beperkingen, worden minder achtergesteld of anders behandeld. Toch gebeurt het nog wel, ook in Nederland. Weet je iets te noemen?
3. De Samaritaanse vrouw veranderde door de ontmoeting met Jezus. Ze werd bevrijd van haar schaamte en voelde zich vrij om te delen over Zijn liefde. Welke vrouwen in jouw omgeving vind jij een voorbeeld omdat zij getuigen van hun verandering (in woorden en/of daden)? Ken jij iemand die wellicht zelf zo'n proces als Yepina heeft doorgemaakt?
4. Hoe zou jij een andere manier van kijken kunnen bevorderen of zelfs inclusiever kunnen handelen op de manier zoals Jezus dat deed in Johannes 4?

Zijn er punten naar voren gekomen waar je over zou willen doorpraten? Bespreek met elkaar of je verdieping of nazorg nodig hebt.

Benoem wat je aansprak of wat je moeilijk vond. Breng deze onderwerpen bij God, bid voor en met elkaar. Dank Jezus voor Zijn liefde, moed en trouw voor de mensen die onderdrukt worden en het moeilijk hebben.

Praktische vertaling

Denk met elkaar na hoe je dit onderwerp praktisch kunt maken: Voor wie kun jij verschil maken? Hoe kun jij anderen stimuleren in de ontwikkeling van hun gaven en talenten?

Materiaal voor verdieping

Ben je getriggerd door het onrecht wat vrouwen wordt aangedaan en zou je daar meer over willen weten? Lees dan het boek 'Onzichtbare vrouwen' van Caroline Criado Perez. Het boek toont hoe in een wereld die grotendeels voor mannen wordt gedomineerd de halve bevolking systematisch genegeerd wordt. Het laat zien hoe de kenmerken van een standaardpersoon als norm worden toegepast op de gehele bevolking. Caroline Criado Perez brengt een indrukwekkend aantal wereldwijde onderzoeken en verhalen. Van overheidsbeleid, medisch onderzoek, technologie, werkplekken, stadsplanning en de media. In het boek wordt niet zozeer een mening verkondigd, maar worden feiten hoofdstuk na hoofdstuk naast elkaar gelegd. Het onthult de verborgen manieren waarop vrouwen buiten beschouwing worden gelaten en wat de impact is van die uitsluiting op hun gezondheid en welzijn.

We geloven bij Tearfund niet in kwade opzet of dat er een complot gaande is om bevolkingsgroepen bewust uit te sluiten. We geloven wel dat er sprake kan zijn van onverschilligheid, onkunde, onbegrip en dat er lange tijd in de wetenschap vanuit één standaardpersoon gedacht werd. Gelukkig is er een groeiende kennis, voortschrijdend inzicht en gesprek gaande over dit onderwerp.

Waar we ook dankbaar voor zijn, is dat onze God van het unieke individu uitgaat en totaal inclusief is! In Johannes 4 laat Jezus een andere manier van handelen zien en dit wordt bevestigd door andere verzen in het Nieuwe Testament. Bijvoorbeeld in Galaten 3:28 waar staat: U bent allemaal kinderen van God door het geloof, in Christus Jezus. Want allemaal bent u in Christus gedoopt, met Christus bekleed. Er is geen Jood of Griek meer, er is geen slaaf of vrije, het is niet man en vrouw: u bent allemaal één in Christus Jezus. Dat is de basis van waaruit wij mogen leven en denken!

Opdracht

Kijk met elkaar naar onderstaande video. Hierin wordt een stukje uit het boek gelezen.

DAG 35 — Onzichtbare vrouwen. Caroline Criado Perez.
(https://www.youtube.com/watch?v=j5Fi_3c8fxQ)

Wat herken je van de boodschap in je eigen leven? Herken je de kloof die op de drie terreinen genoemd wordt: het vrouwelijk lichaam, de onbetaalde zorglast en mannelijk geweld tegen vrouwen?

Bespreek met elkaar of denk na over de consequenties van deze kloof. Waar zou jij zelf in jouw leven iets mee kunnen doen?